

Naturvernforbundet

Bjørnafjorden

Naturvernforbundet i Bjørnafjorden
c/o Silke Becker
Kuventrævegen 41
5210 Osøyro

Til
Alexander Drange Svendal
post@bjornafjorden.kommune.no

Bergstø Idrettsanlegg 8/3
Referansenr. 25/164396
Saksnr 25/22958

Naturvernforbundet i Bjørnafjorden takker kommunen for å bli invitert til å kommentere detaljreguleringen for et idrettsanlegg på Bergstø. Det har i de siste årene blitt rettet oppmerksomhet mot miljøskaden fra plastholdig fyllmateriale og kunstgress fra idrettsbaner, som er blant de største landbaserte kildene til mikroplast (*«Gummigranulat fra kunstgressbaner»*, miljodirektoratet.no). Det gleder oss derfor at Bjørnafjorden Kommune ønsker å ta ansvar for å fjerne forurensingstrusselen i forbindelse med fotballbanen på Søfteland. Samtidig ønsker vi å påpeke følgende:

Myr

Idrettsanlegget er planlagt på et areal med mye myr. Selv om det står i «Varsel om oppstart av Bergstø idrettsanlegg (...)» at man vil prøve å unngå å bygge på myr, må vi minne om det nylig publiserte «Forslag om endring av plan- og bygningsloven – forbud mot nedbygging av myr» (*«Forslag om endring av plan- og bygningsloven - forbud mot nedbygging av myr»*, miljodirektoratet.no) der det blir forslått å fjerne myr som arealtype fra all byggeaktivitet. Loven forventes å ha tilbakevirkende kraft.

Over 600 arter på den norske rødlisten for arter (Artsdatabanken 2021) har våtmark som hovedhabitat. Av disse er 332 arter regnet som truede. Tap av areal er hovedårsaken til at de er oppført på denne listen. I dokumentet som nå er på høring, understreker Miljødirektoratet myras betydning for klimaregulering og klimatilpasning:

- De norske myrene lagrer rundt 950 mill. tonn karbon. Om karbonet slippes ut til atmosfæren, tilsvarer det omtrent 3,5 milliarder tonn CO₂-ekvivalenter.
- Bevaring og restaurering av myr er en anerkjent naturbasert løsning for klimatilpasning. For eksempel har myrer stor evne til å holde på vann, og kan dermed ha en flomdempende effekt. I tillegg kan myra fungere som en viktig barriere som forhindrer at skogbranner sprer seg.

Det vil med andre ord ikke lengre være lovlig å bygge på myr.

Naturvernforbundet

Bjørnafjorden

Jordvern / Fulldyrket jord

Det bekymrer oss å lese at kommunen planlegger å bygge en ny fotballbane på fulldyrket jord. Bevaring av dyrket mark er av nasjonal interesse siden dens eksistens styrker vår beredskap og matsikkerhet. Regjeringen har for noen år siden laget et nasjonalt mål om at omdisponering av dyrket jord skal reduseres. Målet ble fastsatt ved Stortingets behandling av oppdatert nasjonal jordvernstrategi i juni 2023 («*Ta vare på matjorda*», www.regjeringen.no). Vi oppfordrer derfor kommunen til å heller rehabilitere den eksisterende fotballbanen.

Jordvern handler om å bevare jordsmonnet for de verdiene det har for natur og samfunn

- for å dyrke mat
- for å opprettholde naturmangfold
- for å dempe flom
- for å binde karbon
- for å skape verdier, arbeidsplasser og gode lokalsamfunn

(«*Jordvernets begrunnelser*», nibio.no)

Rehabilitering

«Vi når ikke klimamål ved å rive» var den klare beskjeden av Statsbyggsjef Harald Vaagaasar Nikolaisen som har allerede vært ute med flere artikler under overskriften «Vi kan ikke bygge oss til Paris-avtalen».

Etter vår mening, blir nybygging dyrt økonomisk og miljømessig. Oppgradering og rehabilitering er ofte mer kostnadseffektive enn nybygg. I tillegg vil en ny fotballbane, nye veier, klubbhus og parkeringsplass bygge ned eksisterende natur og bidra til bit-for-bit nedbyggingen hvor det har vist seg at «nordmenn bygger ned mest natur i Europa» («*Europa fra grønt til grått: Nordmenn bygger ned mest natur, viser europeisk kartlegging*», Dokumentar, NRK).

Vi oppfordrer kommunen derfor til først å undersøke potensialet i å oppgradere den eksisterende fotballbanen. «Å rive er hverken forenlig med klimamålene til regjeringen og EU, mål om sirkulærøkonomi eller Eiendomssektorens veikart mot 2050». (Tipsheftet «*Tenk-deg-om-før-du-river*», byggalliansen.no). Her vil man også tilrettelegge for å følge den amerikanske miljøbevegelsens motto «Reduce, reuse, recycle», som er representert som punkt 1-3 i norsk avfallshierarki (avfallsreduksjon, ombruk og gjenbruk, materialgjenvinning).

Det er allerede laget ordninger for avfallshåndtering i forbindelse med oppgradering av idrettsanlegg og dens plastavfall som vi oppfordrer kommunen til å undersøke. («*Avfallshåndtering ved bygging og riving av anlegg, daglig drift og ved arrangementer*», Godeidrettsanlegg.no).

Naturvernforbundet

Bjørnafjorden

Kartlegging

Artsdatabanken viser svært lite og foreldet informasjon om kartlagte arter på Bergstø. Vi oppfordrer kommunen til å engasjere uavhengige biologer til å registre planter, dyr og sopp, spesielt truede arter i et viktig ferskvannsnært habitat. «Ved å kartlegge naturtypene sikrer vi at viktig natur kan bli tatt hensyn til ved utbygging og annen utnyttelse av areal. Miljødataene som samles inn, brukes som grunnlag for beslutninger om bruk av areal, for eksempel for å kunne unngå utbygging i truet natur.» («Om naturtyper etter Miljødirektoratets instruks» miljødirektoratet.no). Miljødirektoratet gir omfattende veiledning for fremgangen (Veileder «Bestille kartlegging av naturtyper på land» miljødirektoratet.no).

Konsekvensutredning

Formålet med bestemmelsene om konsekvensutredninger er å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning under forberedelsen av planer og tiltak, og når det tas stilling til om, og på hvilke vilkår, planer eller tiltak kan gjennomføres. Det sentrale er at beslutninger om arealbruk skal bygge på et opplyst og kunnskapsbasert grunnlag, som igjen skal ha vært gjenstand for åpne, inkluderende og demokratiske prosesser.

Saksbehandleren skriver på side 5:

«Ut fra dette kan ein fotballbane utløyse behov for konsekvensutredning utan planprogram eller melding dersom den kan få vesentlege verkingar etter § 10. Denne planen vil få verknadar på areal registrert som fulldyrka jord i NIBIO sine kart.»

§10 i Forskriften om Konsekvensutredninger krever konsekvensutredning allerede når tiltak **KAN** få vesentlig betydning for natur/samfunn. Saksbehandleren sin konklusjon – at det ikke er behov for egen konsekvensutredning er etter vår tolkning motstridende med prosjektets beskrivelse som vil omdisponere områder avsatt til landbruks-, natur- og friluftsmål. Det sier seg selv at dette kan være snakk om vesentlige virkninger. Å konkludere med at det ikke er behov for konsekvensutredning står altså i direkte motsats til det saksbehandleren selv sier på s.5.

Vi stiller også spørsmål ved vag beskrivelse av prosjektets omfang. Ny vei, parkering og klubbhus i tillegg til selve fotballbane vil være enormt arealkrevende og dermed resultere i krav om konsekvensutredning.

EU kommisjonens direktiv som blir nevnt på side 4, oppfordrer til vid tolkning av samfunnsnyttige bygninger som skoler, sykehus og parkeringsplasser etc. og er blitt integrert i regjeringens veileder om konsekvensutredning punkt 7.2.1 Nr. 10 bokstav a og b: «Utviklingsprosjekt for industriområder og by- og tettstedsområder». Samtidig gjør EU det klart i sin “Guidance on Integrating Climate Change and Biodiversity into Strategic Environmental Assessment” (Guidances, Discover the key services, thematic features and tools of Climate-ADAPT) at det er kommunens ansvar:

- “to provide for a high level of protection of the environment
- to contribute to the integration of environmental considerations into the preparation and adoption of certain plans and programmes with a view to promoting sustainable development”

Vi stiller derfor krav om konsekvensutredning.

Naturvernforbundet

Bjørnafjorden

Økonomi

Som kommunen selv formulerer det: «Kommunen er i ein svært vanskeleg økonomisk situasjon, der kostnadsnivået ligg langt over dei økonomiske rammene.» (*«Økonomisk status og rammebetingelser»*). Vi registrerer blant annet at kommunen flere steder lar gater og sykkelstier være mørklagte fordi den mangler penger til å betale for strømmen til gatelysene. Vi stiller spørsmålstegn ved om kommunen kan klare å holde i drift enda en idrettsbane med flombelysning på adskillige kilowatt. Vi forstår at Bjørnafjorden Kommune er en fattig kommune på Vestlandet som har problemer med å få endene til å møtes. Vi ønsker oss derfor at kommunen vurderer alternativ «rehabilitering av bestående fotballbane» mot alternativ «nybygg av fotballbane, vei og klubbhus».

Med vennlig hilsen
Silke Becker og Ida Kaland
Naturvernforbundet i Bjørnafjorden